

PASCAL – Kompendium

Środowisko TURBO PASCAL – Skróty klawiaturowe

Edycja kodu	
F1	Pomoc – spis treści
CTRL + F1	Pomoc kontekstowa
SHIFT + strzałki	Zaznaczanie bloku
CTRL + INSERT	Skopiowanie zaznaczonego bloku do schowka
SHIFT + INSERT	Wklejenie bloku ze schowka
SHIFT + DELETE	Wycięcie zaznaczonego bloku
CTRL + DELETE	Skasowanie zaznaczonego bloku
HOME	Początek linii
END	Koniec linii
CTRL + Page Up	Początek tekstu
CTRL + Page Down	Koniec tekstu
BACKSPACE	Skasowanie znaku przed kursorem
DELETE	Skasowanie znaku za kursorem
F2	Zapisanie programu źródłowego na dysku
F3	Otwarcie pliku z dysku w nowym oknie
F10	Przejdźcie do menu głównego
ALT + F	Rozwinięcie menu File
ALT + X	Wyjście z programu
Obsługa okna	
F5	Powiększenie okna na cały ekran
ALT + zero	Lista otwartych okien
ALT + numer okna	Przełączanie między otwartymi oknami
ALT + F3	Zamykanie okna

Kompilacja programu

CTRL + F9	Kompilacja i uruchomienie programu
ALT + F9	Sama kompilacja

Uruchomienie programu

CTRL + BREAK	Przerwanie wykonywania programu
ENTER	Potwierdzenie wprowadzenia danych

Sprawdzanie programu

CTRL + F2	Reset programu
F8	Wykonanie pojedynczej linii
F7	Rozwinięcie procedury lub funkcji

Struktura programu w Pascalu

<i>Element</i>	<i>Początek bloku</i>	<i>Koniec Bloku</i>	<i>Uwagi</i>
Nagłówek	PROGRAM	;	Zawiera nazwę programu
Używane moduły	USES	;	Opcjonalny
Deklaracje etykiet	LABEL	;	Opcjonalny
Definicje stałych	CONST		Opcjonalny
Definicje typów	TYPE		Opcjonalny
Deklaracje zmiennych	VAR		Opcjonalny
Lista instrukcji	BEGIN	END.	
Komentarz	{	}	Opcjonalny

Rodzaje nagłówków

Nagłówek	Zaczyna	Kończy się
PROGRAM	Program	END.
UNIT	Moduł	END.
PROCEDURE	Procedurę	END;
FUNCTION	Funkcję	END;

Deklaracje stałych

Typ	Znacznik	Przykład
Całkowity dziesiętny	brak	x = 5;
Całkowity szesnastkowy	\$	x = \$FF;
Rzeczywisty	kropka dziesiętna	x = 5.1;
Znakowy	apostrof	x = 'c';
Znakowy – kody ASCII	#	x = #32;
Łańcuchowy	apostrof	x = 'abcd';
Łańcuchowy – kody ASCII	#	x = #13#10;
Zbiór	nawiasy kwadratowe	x = [1, 2, 3];

Zmienne - Typy całkowite

Nazwa	Min.	Max.	Zajmuje w pamięci
SHORTINT	-128	127	1 bajt
BYTE	0	255	1 bajt
INTEGER	-32768	32767	2 bajty
WORD	0	65535	2 bajty
LONGINT	-2147483648	2147483647	4 bajty
min..max -okrojony	min	max	1-4 bajty
(a, b, c) -wyliczeniowy	a	c	1 bajt

Zmienne - Typy rzeczywiste

Nazwa	Min. wartość	Max. wartość	Zużycie pamięci
SINGLE	1.5×10^{-45}	3.4×10^{38}	4 bajty
REAL	2.9×10^{-39}	1.7×10^{38}	6 bajtów
DOUBLE	5.0×10^{-324}	1.7×10^{308}	8 bajtów
EXTENDED	3.6×10^{-4951}	1.1×10^{4932}	10 bajtów
COMP	$-2^{63}+1$	$2^{63} - 1$	8 bajtów

Zmienne - Typy znakowe

Nazwa	Min. długość	Max. długość	Zużycie pamięci
CHAR	1	1	1 bajt
STRING	0	255	256 bajtów
STRING[długość]	0	długość	długość+1

Typy złożone

Opis	Składnia
Zbiór	SET OF typ_całkowity;
Tablica jednowymiarowa	ARRAY [wymiar] OF typ;
Tablica wielowymiarowa	ARRAY [w1,w2] OF typ;
Rekord	RECORD lista_pól; END;
Plik tekstowy	TEXT;
Plik zdefiniowany	FILE OF typ;

Pozostałe typy danych

Opis	Składnia
Logiczny	BOOLEAN
Wskaźnik bez typu	POINTER
Wskaźnik na element określonego typu	^typ

Operator	Znaczenie	Składnia	Priorytet
Operatory arytmetyczne			
-	Zmiana znaku	a := -a;	1
*	Mnożenie	a := a*b;	2
/	Dzielenie bez reszty	r := a/b;	2
DIV	Dzielenie z resztą	i := a div b;	2
MOD	Reszta z dzielenia	i := a mod b;	2
+	Dodawanie	a := a+b;	3
-	Odejmowanie	a := a-b;	3
Operatory porównania			
=	Równe	IF a = b THEN ...	4
<>	Nierówne	IF a <> b THEN ...	4
<	Mniejsze	IF a < b THEN ...	4
<=	Mniejsze równe	IF a <= b THEN ...	4
>	Większe	IF a > b THEN ...	4
>=	Większe równe	IF a >= b THEN ...	4
IN	Należy do	IF a IN zbior THEN ...	4
Operatory logiczne i bitowe			
NOT	Negacja	IF NOT (a<4) THEN ...	1
AND	Iloczyn logiczny	IF (a<4) AND (a>1) THEN ..	2
OR	Suma logiczna	IF (a>=4) OR (a<=1) ...	3
XOR	Różnica symetryczna	a := b XOR \$7F;	3
SHL	Przesunięcie w lewo	a := b shl 3;	2
SHR	Przesunięcie w prawo	a := b shr 3;	2
Inne			
.	Wskazanie	a := rekord.pole;	1
&	Referencja	adres := &a;	1
^	Wyłuskanie	b := adres^;	1
typ( )	Wymuszenie typu	b := byte(i);	1

Instrukcje Pascala

Nazwa	Składnia
Instrukcje proste	
Wywołanie procedury	nazwa_procedury(parametry);
Przypisanie	zmienna := wyrażenie;
Instrukcje złożone	
Blok	BEGIN lista_instrukcji; END;
Instrukcja wiążąca	WITH rekord DO instrukcja;
Wybór prosty	IF warunek THEN instrukcja;
Wybór pełny	IF warunek THEN instrukcja ELSE instrukcja2;
Wybór wielokrotny	CASE wyrażenie OF wartości: instrukcja; ELSE instruk2; END;
Pętla N-krotna	FOR zmienna_całkowita := wart1 TO wart2 DO instrukcja;
Pętla 0..? –krotna	WHILE warunek DO instrukcja;
Pętla 1..? –krotna	REPEAT lista_instrukcji; UNTIL warunek_końca;
Instrukcje sterowania	
Wyjście z bloku	BREAK
Powrót z procedury	EXIT
Przerwanie programu	HALT
Skok do etykiety	GOTO etykieta; odradzane

Podstawowe procedury Turbo Pascala

Nazwa	Rola	Parametry
Procedury wejścia-wyjścia		
WRITE	Pisze na ekranie	Lista wartości do wypisania
WRITELN	Pisze na ekranie i zmienia linię	Lista wartości do wypisania
READLN	Wczytuje wartość z klawiatury	Zmienna typu prostego
Procedury zwiększania i zmniejszania o 1		
INC	Zwiększa zmienną o 1	Zmienna całkowita
DEC	Zmniejsza zmienną o 1	Zmienna całkowita
Inne		
RANDOMIZE	Inicjalizuje generator liczb losowych	-
VAL	Zamienia tekst na liczbę	Tekst, zmienna docelowa, zmienna zwracająca kod błędu
STR	Zamienia liczbę na tekst wg formatu	Wartość, zmienna docelowa

Standardowe funkcje Turbo Pascala

Nazwa funkcji	Zwracana wartość	Typ parametru	Typ wyniku
Funkcje dla liczb całkowitych			
LOW	Najmniejszy element typu	Całkowity	Całkowity
HIGH	Największy element typu	Całkowity	Całkowity
PRED	Element poprzedzający	Całkowity	Całkowity
SUCC	Element następujący	Całkowity	Całkowity
RANDOM	Wartość losowa z podanego zakresu	Całkowity	Całkowity
Funkcje konwersji typów			
ROUND	Zaokrąglenie	Rzeczywisty	Całkowity
TRUNC	Część całkowita	Rzeczywisty	Całkowity
CHR	Znak ASCII	Całkowity	Znakowy
ORD	Kod ASCII	Znakowy	Całkowity
Funkcje matematyczne			
ABS	Wartość bezwzględna	Rzeczywisty	Rzeczywisty
ARCTAN	Arcus tangens	Rzeczywisty	Rzeczywisty
COS	Cosinus	Rzeczywisty	Rzeczywisty
EXP	Potęga liczby e	Rzeczywisty	Rzeczywisty
FRAC	Część ułamkowa	Rzeczywisty	Rzeczywisty
INT	Część całkowita	Rzeczywisty	Rzeczywisty
LN	Logarytm naturalny	Rzeczywisty	Rzeczywisty
SIN	Sinus	Rzeczywisty	Rzeczywisty
SQR	Kwadrat	Rzeczywisty	Rzeczywisty
SQRT	Pierwiastek kwadratowy	Rzeczywisty	Rzeczywisty
Funkcje znakowe			
UPCASE	Duża litera	Znakowy	Znakowy
LENGTH	Długość ciągu znaków	łańcuchowy	Całkowity

Podstawowe operacje na plikach

Nazwa	Opis	Parametr_1	Parametr_2
ASSIGN	Przyporządkowuje zmiennej rzeczywisty plik na dysku	Zmienna typu plik	Ścieżka dostępu do pliku
RESET	Otwiera istniejący plik do czytania i zapisu	Zmienna typu plik	Rozmiar elementu (opcja)
REWRITE	Otwiera nowy plik do zapisu	Zmienna typu plik	Rozmiar elementu (opcja)
APPEND	Otwiera istniejący plik do dopisywania	Zmienna typu TEXT	-
READ	Wczytuje zmienną z pliku	Zmienna typu plik	Zmienna typu element pliku
WRITE	Zapisuje wartość do pliku	Zmienna typu plik	Wartość
EOF	Sprawdza osiągnięcie końca pliku	Zmienna typu plik	-
CLOSE	Zamyka plik	Zmienna typu plik	-

Zaawansowane operacje na plikach

Nazwa (parametry) : typ funkcji	Opis
BlockRead (var Plik: File; var Bufor; Ile: Integer)	Czyta blok danych
BlockWrite (var Plik: File; var Bufor; Ile: Integer)	Zapisuje blok danych
FilePos (var Plik): Longint	Zwraca pozycję w pliku
FileSize (var Plik): Integer	Zwraca rozmiar pliku
IOResult: Integer	Sprawdza czy wystąpił błąd we/wy
MkDir (Nazwa: string)	Tworzy folder
Rename (var Plik; NowaNazwa:string);	Zmienia nazwę pliku
Rmdir (Nazwa: string)	Usuwa pusty folder
Seek (var Plik; POZ: Longint)	Ustawia pozycję w pliku na POZ
Truncate (var PlikNietekstowy)	Kończy plik na aktualnej pozycji

Wybrane procedury i funkcje modułu CRT

Nazwa (parametry) : typ funkcji	Opis
CLRSCR	Czyści ekran
DELAY (MS : WORD)	Wstrzymuje program na MS milisekund
GOTOXY (X, Y : BYTE)	Przenosi kursor na pozycję X, Y
KEYPRESSED : BOOLEAN	Sprawdza, czy wciśnięto klawisz
NOSOUND	Wyłącza dźwięk
READKEY : CHAR	Zwraca wciśnięty klawisz
SOUND (HZ : WORD)	Włącza dźwięk o częstotliwości HZ
TEXTBACKGROUND (COLOR : BYTE)	Ustawia kolor tła na COLOR
TEXTCOLOR (COLOR : BYTE)	Ustawia kolor znaków na COLOR
UPCASE (LETTER : CHAR) : CHAR	Zamienia literę na dużą literę
WHEREX : BYTE	Zwraca pozycję poziomą kursora
WHEREY : BYTE	Zwraca pozycję pionową kursora

Opracował:
Artur Bartoszewski